

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “เส้นทางวัฒนธรรมถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน เพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญของแหล่งมรดกวัฒนธรรมของชุมชนในแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนและวิธีการศึกษา ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
 - 3.2 การศึกษาภาคเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎี
 - 3.3 การศึกษาชุมชนและมรดกวัฒนธรรมตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน
 - 3.4 การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - 3.5 การจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - 3.6 แนวทางการจัดการเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางวัฒนธรรมถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน
 - 3.7 ศักยภาพของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน
- ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญของแหล่งมรดกวัฒนธรรมของชุมชนในแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมตามเส้นทางถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary research) และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

3.2 การศึกษาภาคเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎี

ขั้นตอนแรกของการศึกษาเป็นการศึกษาภาคเอกสาร เพื่อศึกษาถึงสถานภาพความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนบริเวณถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หน่วยงานราชการ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น วัด สิ่งพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ ด้วยวิธีการสืบค้นข้อมูล และเรียบเรียงลำดับความสำคัญซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

3.2.1 สถานะภาพความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนบริเวณถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่

- 1) ประวัติศาสตร์ชาวล้านนาตามเส้นทางโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน
- 2) วิถีชีวิตและความเชื่อของชาวล้านนา
- 3) วัฒนธรรมและประเพณีชาวล้านนา

3.2.2 แนวคิดและทฤษฎี

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับระบบและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- 2) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 3) แนวคิดเรื่องการจัดการความรู้

3.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1) เอกสารและหนังสือ
- 2) งานวิจัย

3.2.4 กรอบแนวคิดการศึกษา

ดังรายละเอียดที่นำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 2

3.3 การศึกษาชุมชนและมรดกวัฒนธรรมตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

เป็นขั้นตอนการศึกษาในบริบทที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและมรดกวัฒนธรรมของชุมชนในแนวถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง

เป็นการศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม โดยทำการสำรวจและสังเกตการณ์ทางกายภาพ ตลอดจนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า มีความโดดเด่น มีความสำคัญต่อท้องถิ่น ที่คาดว่าจะเป็เอกลักษณ์และอัตลักษณ์วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนในแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ซึ่งได้มาด้วยวิธีการการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชาชน ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ในแต่ละชุมชน อย่างไม่จำกัดจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ จนได้ข้อมูลครบถ้วนและนำข้อมูลมาจัดระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

3.3.1 ประวัติศาสตร์หรือประวัติความเป็นมาของถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

3.3.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชนตามเส้นถนนสายโบราณเชียงใหม่ – ลำพูน

3.3.3 การศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

1) พื้นที่และชุมชนที่ทำการศึกษา

2) แหล่งมรดกวัฒนธรรมของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ซึ่งสรุปผลการศึกษาในชุมชนตามพื้นที่ศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางจำแนกแหล่งที่ตั้งแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลหนองหอยและตำบลหนองผึ้ง

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ตำบลหนองผึ้ง อ.สารภี จังหวัดเชียงใหม่
1) วัดเสาหิน	1) วัดเชียงแสน
2) วัดสันป่าเลียง	2) วัดดอนจั่น
3) วัดเมืองสาครหลวง	3) วัดผางขอย
4) วัดภูขาว	4) วัดพระนอนหนองผึ้ง
5) โคมล้านนา คุณแม่บัวไหล คณะปัญญา	5) วัดป่าแคโย
6) ร้านสมนึกโกปี ต.วัดเกต อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่	6) วัดกองทราย
7) วัดเมืองกาย ต.วัดเกต อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่	7) วัดสันค้อ
	8) วัดบ่อน้ำทิพย์
	9) วัดกอมะม่วงเจียว
รวม : 7 แห่ง	รวม : 9 แห่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 ตารางจำแนกแหล่งที่ตั้งแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลยางเนิ้งและตำบลสารภี

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
1) วัดกู่เสือ	1) วัดมงคลวนาราม
2) วัดเวฬุวัน	2) วัดสารภี
3) วัดแสนหลวง	3) วัดช้างเค็ง
4) วัดพระนอนป่าเก็ดถี้	4) วัดปากก่อง
5) วัดศรีโพธาราม	5) วัดต้นฝิ่ง
6) วัดต้นเหียว	6) การจักสานเสื่อแห่่ง
7) ศรีวรรณชาวมิกส์	7) การทำไม้กวาดทางมะพร้าว
8) ลุงแก้วโคมไฟ (ว่าวไฟ)	8) การผลิตน้ำฝิ่ง
9) โรงงานเตาพระอาทิตย์ (เตาอั้งโล่)	9) สมุนไพรลูกประคบ
10) กล้องผ้าไหมสารภี	10) การทำบายศรี เครื่องสืบชะตา และช่อตุง
11) ฟาร์มเห็ดบ้านสวน	11) โคมไฟล้านนาจากกระดาดสา
12) รองเท้าพื้นเมือง ร้านลานไทย	12) ปฏิมากรมงานปั้นพระพุทธรูป
13) ถนนคนเดินยางเนิ้ง	13) การจักสานไม้ไผ่
14) ตลาดนัดเวฬุวัน	14) ตลาดชุมชนปากก่อง
15) ร้านขนมไทยพื้นบ้านภาคเหนือ	
16) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง	
17) ลุงสองเมือง เครื่องปั้นดินเผา	
18) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง	
19) ยายหล้าจักสาน	
20) บ้านไม้โบราณ	
รวม : 20 แห่ง	รวม : 14 แห่ง

ดังรายละเอียดที่นำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 4

3.4 การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เป็นขั้นตอนการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้จากการศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งมรดกวัฒนธรรมในชุมชนตามแนวนอนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 50 แหล่ง เพื่อให้ได้แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่เหมาะสมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรมดังนี้

3.4.1 เกณฑ์การคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้ศึกษาได้สร้างเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดค่าเพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวนอนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ประยุกต์จากเกณฑ์การพิจารณาคูณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรม ที่กำหนดโดยองค์กรสากลด้านการศึกษาและการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม (ICOMOS) ร่วมกับบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 4 เกณฑ์ ดังนี้

1) เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีเรื่องราวสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และชุมชนมาตั้งแต่โบราณ

2) เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และ วัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นตามแนวนอนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

3) เกณฑ์ด้านศิลปกรรม

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีคุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์ และศิลปะสถาปัตยกรรมที่แสดงลักษณะโดดเด่นของวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4) เกณฑ์ด้านความพร้อมของการเรียนรู้และท่องเที่ยว

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้น มีความเหมาะสมและความพร้อมของสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

3.4.2 วิธีการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

ในการคัดเลือกครั้งนี้ ได้ใช้เกณฑ์วัดค่าเพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรม ซึ่งได้จากการศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลในชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน จำนวน 50 แหล่ง เพื่อคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเกณฑ์วัดค่าดังกล่าวนี้ได้ประยุกต์มาวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อกำหนดคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เกณฑ์ 4 เกณฑ์ที่สร้างขึ้นดังกล่าว ในรูปแบบ Rating Scale กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้ววิเคราะห์ผลแบบ (Weight Sum Analysis) มีค่าคะแนนดังนี้

1) ระดับค่ามากที่สุด	คิดเป็น 5 คะแนน
2) ระดับค่ามาก	คิดเป็น 4 คะแนน
3) ระดับค่าปานกลาง	คิดเป็น 3 คะแนน
4) ระดับค่าน้อย	คิดเป็น 2 คะแนน
5) ระดับค่าน้อยที่สุด	คิดเป็น 1 คะแนน

ในการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น จะใช้วิธีการคัดเลือกมรดกวัฒนธรรมโดยคิดจากค่าคะแนนรวมของมรดกวัฒนธรรมที่มีค่าคะแนนที่มีคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 ขึ้นไป จะถูกคัดเลือกเป็นมรดกวัฒนธรรมเพื่อสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูนต่อไป

3.4.3 การคัดเลือกและผลการคัดเลือกมรดกวัฒนธรรม

การคัดเลือกและผลของการประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งนี้ มีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงผลการคัดเลือกมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงคุณค่าความเป็นล้านนา

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความรู้/พร้อมของการเรียนรู้	รวม	ผลการคัดเลือก
1) วัดเสนาหิน	5	5	3	3	16	ผ่าน
2) วัดสันป่าเลียง	4	4	3	2	13	ผ่าน
3) วัดเมืองสาครหลวง	5	4	3	4	16	ผ่าน
4) โคมล้านนา คุณแม่บัวไหล คณะ ปัญญา	4	5	5	4	18	ผ่าน
5) วัดกู่ขาว	4	3	2	2	11	ไม่ผ่าน
6) ร้านสมนึกโกปี	2	3	3	4	12	ผ่าน
7) วัดเมืองกาย	4	5	4	3	16	ผ่าน
8) วัดเชียงแสน	3	3	2	1	9	ไม่ผ่าน
9) วัดดอนจั่น	3	3	2	1	9	ไม่ผ่าน
10) วัดผางยอย	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
11) วัดพระนอนหนองฝ้าง	5	5	3	3	16	ผ่าน
12) วัดป่าแคโยง	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
13) วัดกองทราย	5	4	3	2	14	ผ่าน
14) วัดสันค้อ	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
15) วัดบ่อน้ำทิพย์	4	4	2	3	10	ผ่าน
16) วัดกอมะม่วงเขียว	4	2	3	1	10	ไม่ผ่าน
17) วัดกู่เสือ	5	4	3	2	14	ผ่าน
18) วัดเวฬุวัน	3	3	3	4	13	ผ่าน
19) วัดแสนหลวง	4	4	3	2	13	ผ่าน
20) วัดพระนอนป่าเก็ดถี้	5	5	3	3	16	ผ่าน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

แหล่งมรดกทาง วัฒนธรรม	เกณฑ์ด้าน ประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความ พร้อมของการเรียนรู้/ -	รวม	ผลการคัดเลือก
21) วัดศรีโพธาราม	3	3	3	3	12	ผ่าน
22) วัดต้นเหียว	3	4	3	2	12	ผ่าน
23) ศรีวรรณาเชรามิกส์	1	3	4	3	11	ไม่ผ่าน
24) ลุงแก้วโคมไฟ (ว่าว ไฟ)	3	4	4	3	14	ผ่าน
25) โรงงานเตาพระ อาทิตย์ (เตาอังโล่)	1	3	3	1	8	ไม่ผ่าน
26) กล้องผ้าไหมสารภี	1	3	4	2	10	ไม่ผ่าน
27) ฟาร์มเห็ดบ้านสวน	1	2	3	3	9	ไม่ผ่าน
28) รองเท้าพื้นเมือง ร้าน ลานไทย	2	3	5	3	13	ผ่าน
29) ถนนคนเดินยางเนิ้ง	2	4	3	4	13	ผ่าน
30) ตลาดนัดเวฬุวัน	1	4	3	4	12	ผ่าน
31) ร้านขนมไทย พื้นบ้านภาคเหนือ	3	4	3	3	13	ผ่าน
32) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง	3	4	3	3	13	ผ่าน
33) ลุงสองเมือง เครื่องปั้นดินเผา	2	3	3	3	11	ไม่ผ่าน
34) ศูนย์เทคโนโลยี เกษตรประจำตำบล	2	4	3	5	14	ผ่าน
35) ยายหล้าจักสาน	4	4	5	4	17	ผ่าน

ตารางที่ 3.3(ต่อ)

แหล่งมรดกทาง วัฒนธรรม	เกณฑ์ด้าน ประวัติศาสตร์	เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม	เกณฑ์ด้านศิลปกรรม	เกณฑ์ด้านความ พร้อมของการเรียนรู้/ -	รวม	ผลการคัดเลือก
36) บ้านไม้โบราณ	5	5	5	2	17	ผ่าน
37) วัดมงคลวราราม	3	3	3	1	10	ไม่ผ่าน
38) วัดสารภี	4	3	4	2	13	ผ่าน
39) วัดช่างเคิ่ง	3	4	4	2	13	ผ่าน
40) วัดปากทอง	3	3	4	2	12	ผ่าน
41)วัดต้นผึ้ง	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
42) การจักสานเสื่อแห่	2	3	3	3	11	ไม่ผ่าน
43) การทำไม้กวาด ทางมะพร้าว	2	2	3	2	9	ไม่ผ่าน
44) การผลิตน้ำผึ้ง	1	3	3	2	9	ไม่ผ่าน
45.สมุนไพรลูกประคบ	2	4	4	3	13	ผ่าน
46.การทำบายศรี เครื่อง สืบชะตา และข่อยตุง	4	4	4	3	15	ผ่าน
47. โคมไฟล้านนาจาก กระดาศา	4	4	4	4	16	ผ่าน
48.ปฏิมากรรมงานปั้น พระพุทธรูป	2	3	4	1	10	ไม่ผ่าน
49.การจักสานไม้ไผ่ (อุปกรณ์หาปลาจักสาน จั่ว)	2	3	3	1	9	ไม่ผ่าน
50.ตลาดชุมชนปากทอง	4	3	3	3	13	ไม่ผ่าน

ผลของการประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแนวถนน
โบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน และเหมาะสมสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมครั้งนี้ สามารถคัดเลือกแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน จำนวน 32 แห่ง ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- 1) อนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) วัดเมืองกาย ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) วัดเมืองสาครหลวง ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 4) ร้านสมนึกโกปี ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 5) โคมล้านนา แม่บัวไหล คณะปัญญา ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 6) วัดสันป่าเลียง ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 7) วัดเส้าหิน ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 8) วัดบ่อน้ำทิพย์ ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 9) วัดพระนอนหนองผึ้ง ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 10) วัดกองทราย ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 11) วัดกู่เสือ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 12) วัดเวฬุวัน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 13) ตลาดนัดชุมชนเวฬุวัน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 14) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 15) ร้านขนม/อาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 16) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 17) วัดพระนอนป่าเกดถี่ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 18) ถนนคนเดินยางเนิ้ง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 19) บ้านไม้โบราณตามแนวถนน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 20) วัดแสนหลวง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 21) วัดศรีโพธาราม ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 22) วัดต้นเหียว ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 23) ยายหล้าจักสาน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่
- 24) รองเท้าพื้นเมือง ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

25) ลุงแก้วโคมลอย	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
26) ลูกประคบสมุนไพร	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
27) บายศรี เครื่องสืบทอด	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
28) โคมไฟล้านนา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
29) วัดสารภี	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
30) วัดช่างเคิ่ง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
31) วัดปากก่อง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
32) ศาลเจ้าพ่อแดนเมืองเชียงใหม่ – ลำพูน	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

3.5 การจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หัวข้อนี้เป็นการจำแนกประเภทของแหล่งมรดกวัฒนธรรมตามแนวเส้นทางถนนโบราณสาย เชียงใหม่ – ลำพูน ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นแหล่งเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 32 แหล่ง เพื่อสำหรับการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.5.1 แหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทวัดวาอารามและโบราณสถาน

มีจำนวน 18 แหล่ง มีรายชื่อดังนี้

1) อนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2) วัดเมืองกาย	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
3) วัดเมืองสาครหลวง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
4) วัดสันป่าเลียง	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
5) วัดเสาหิน	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
6) วัดบ่อน้ำทิพย์	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
7) วัดพระนอนหนองผึ้ง	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
8) วัดกองทราย	ตำบลหนองผึ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
9) วัดกู่เสือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
10) วัดเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
11) วัดพระนอนป่าเก็ดถี่	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
12) วัดแสนหลวง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
13) วัดศรีโพธาราม	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

14) วัดต้นเหียว	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
15) วัดสารภี	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
16) วัดช่างเคิ่ง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
17) วัดปากกอง	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
18) ศาลเจ้าพ่อแดนเมืองเชียงใหม่ – ลำพูน	ตำบลสารภี	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

3.5.2 แหล่งมรดกวัฒนธรรมประเภทแหล่งตลาดชุมชนและศิลปหัตถกรรม

มีจำนวน 14 แหล่ง มีรายชื่อดังนี้

1) ร้านสมนึกโกปี	ตำบลวัดเกต	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2) โคมล้านนา แม่บัวไหล คณะปัญญา	ตำบลหนองหอย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
3) ตลาดนัดชุมชนเวฬุวัน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
4) ตลาดชุมชนยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
5) ร้านขนม/อาหารไทยพื้นบ้านภาคเหนือ	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
6) ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่	
7) ถนนคนเดินยางเนิ้ง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
8) บ้านไม้โบราณตามแนวถนน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
9) ยายหล้าจักสาน	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
10) รองเท้าพื้นเมือง	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
11) ลุงแก้วโคมลอย	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
12) ลูกประคบสมุนไพร	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
13) บายศรี เครื่องสืบชะตา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่
14) โคมไฟล้านนา	ตำบลยางเนิ้ง	อำเภอสารภี	จังหวัดเชียงใหม่

3.6 แนวทางการจัดการเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางวัฒนธรรมถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน

เป็นขั้นตอนการเสนอแนวทางการจัดการเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเส้นทางวัฒนธรรมถนนโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง 2 เส้นทาง คือ

1) เส้นทางที่ 1 เส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมแหล่งตลาดชุมชนและศิลปหัตถกรรม

เป็นเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการศึกษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนล้านนาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยในเส้นทางมีสถานที่ตั้งมรดกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งหมด 14 จุด

2) เส้นทางที่ 2 เส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมวัดวาอารามและโบราณสถาน

เป็นเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการศึกษาแหล่งที่มีคุณค่าเชิงวิชาการ โดยเน้นเรื่องราวมรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์พุทธศิลป์ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตหรือการดำรงชีวิตของชาวล้านนาที่อาศัยอยู่บนเส้นทางโบราณสายเชียงใหม่ – ลำพูน มาตั้งแต่อดีตหรือตามแนวแม่น้ำปิงห่าง ที่แม่น้ำปิงมีการเปลี่ยนเส้นทางหลังจากการเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ของเวียงกุมกาม โดยได้มีการวางแผนการจัดการเส้นทางเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแหล่งวัดวาอารามและโบราณสถาน จำนวน 18 จุด

ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอในบทที่ 5

3.7 ศักยภาพของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน

เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูน ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละเส้นทาง ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยดึงดูดการท่องเที่ยว คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Amenity) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรมต่างๆ (Activity) เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมของเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามถนนโบราณสายเชียงใหม่-ลำพูนดังกล่าว

ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอในบทที่ 5